

De vrucht van de Geest: groeien als mens van God

Preek n.a.v. Galaten 5: 13-26 en met name 22-23.

Ds. Maarten van Loon, Dalfsen-Oost, april 2015.

Liturgie

Zingen: Psalm 92: 1, 2, 7, 8

Viering van het Heilig Avondmaal

Lezing van formulier 4

Gebed

Zingen: Geloofsbelijdenis in een berijming van Casper Coolsbergen

Viering

Zingen: LvK gezang 203: 1

Gebed

Lezen: Galaten 5: 13-26

Zingen: Psalm 1: 1, 2, 3 *aansluitend: kinderen van groep 5-8 naar eigen ruimte*

Preek

Zingen: NLB gezang 637

Gebed

Kinderen komen weer terug (evt. nog met korte terugkoppeling)

Collecte

Zingen: LvK gezang 473: 1, 5, 9, 10

Zegen

Preek

[meteen 1] Laat ik met een vraag beginnen: is een christen iemand die groeit? [1.1]

En dan bedoel ik natuurlijk niet in lengte. Of in gewicht.

Maar ik bedoel natuurlijk: groei je als mens, word je een mooier mens?

Is dat wat er door de jaren heen met je gebeurt als je een toegewijd christen bent?

Da's eigenlijk best wel een spannende vraag. Stel dat het antwoord 'ja' is.

En ik, u, jij, wij kijken naar ons leven ... zien we het dan ook?

Laat ik het nog spannender maken.

Want onder andere vanuit deze tekst denk ik dat het antwoord ook echt 'ja' is. [2]

Ja – een christen is iemand die geestelijk tot bloei komt. Die gaat groeien.

Het zou te gek voor woorden zijn en een belediging van God en een miskennis van zijn Heilige Geest als we zouden zeggen: nee, het geloof werkt niks uit. Er gebeurt niks met je. Geloof is alleen dat je weet dat je zonden vergeven zijn en dat je naar de hemel mag als je sterft.

Als je dat zo zeggen met woorden – of zonder woorden, gewoon in de praktijk – dan veeg je eigenlijk in één beweging die negenvoudige vrucht weg. Alsof die niet in de Bijbel stond: de vrucht van de Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof/trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Het kan zijn dat je deze vrucht niet bij jezelf opmerkt. De goede vraag is dan: hoe komt dat? Staat er misschien iets in de weg? Is de Geest bij mij misschien geblokkeerd? Dat is de goede vraag. Niet goed is zeggen: nee, maar dat is ook logisch want staat er in de HC niet ergens dat zinnetje over de allerheiligsten in dit leven die nog maar een klein begin hebben van de – wat daar genoemd wordt – nieuwe gehoorzaamheid. Want dan haal je elk verlangen weg. Een klein stapje verder is: het hoeft ook niet, want het gaat daar immers over de allerheiligsten – en dat ben jij natuurlijk niet. Wie zou dat nou van je verwachten? Niemand.

Maar dan laat je je dus ook niet meer prikkelen door het vervolg van die zin. Want er komt nog iets achteraan: [klein begin] maar wel zo, dat zij niet alleen naar sommige, maar naar alle geboden van God beginnen te leven. Dat lijkt me toch iets dat echt te zien en op te merken valt. Dat is dan toch maar iets wat gebeurt – door de kracht van de Heilige Geest.

En daarom gaat het vanmiddag over **GROEI**.^[3]

Groei – het is ook een echt Bijbels woord. Zie o.a. Ps. 92 en Ps. 1^[3.1]: vrucht dragen, groei, bloei. In dit gedeelte komt het woord zelf niet voor. Maar het gaat wel over groei. Want het zal toch niet toevallig zijn dat Paulus het beeld van een vrucht gebruikt. Een vrucht – een appel, banaan, sinaasappel etc. – is immers iets dat groeit. Langzaam maar zeker. Als je een uur bij een appelboom zou staan te kijken, dan zie je geen enkele appel groter worden. En toch groeien de appels. Langzaam maar zeker gebeurt het. Kijk ook nu maar om je heen in de natuur. Je ziet de knoppen aan de bomen komen. Twee weken geleden zaten ze er nog niet aan, maar nu wel.

Zo is het ook met de vrucht van de Geest^[3.2]. Die groeit. Net als in de natuur zit er groeikracht in. Want: het is immers de Geest die die vrucht laat groeien. Daarom durf ik ook zo stellig te zijn over groei. Daarom durft de HC dat ook: het kan niet anders of ieder die door waar geloof in Christus ingeplant is, brengt vruchten van dankbaarheid voort. Heb je dat woord vruchten weer.

Er is namelijk een kracht aan het werk die je niet zelf in de hand hebt. Groeien doe je niet zelf. Je bent niet van baby gegroeid tot wat je nu bent door *iets te doen*. Ja, eten en drinken, gezond leven. Je kunt hooguit de omstandigheden zo goed mogelijk laten zijn. Maar de groei zelf: dat is een helemaal zelfstandig proces waar je verder geen invloed op hebt. Net als bij een fruitboom: je moet de boomgaard goed onderhouden, je moet water geven als het te droog is enzovoort.

En zo groeit een christen door de kracht van de Heilige Geest.

En reken maar dat dit een enorme kracht is.

Iemand vertelde in dit verband eens dit verhaaltje.^[4]

Onder een marmeren grafsteen begon eens een boompje te groeien. Vermoedelijk was er voordat de steen op het graf gelegd was een eikel in de aarde gevallen. En je raadt al wat er vervolgens gebeurde: het boompje werd groter en groter, groeide tegen de marmeren plaat aan tot deze uiteindelijk kapot scheurde en de boom er doorheen brak. [NB: dit gebeurt dus echt! Zie plaatje.]

Zo is het ook met de Heilige Geest in je, zei hij. Die breekt door die marmeren plaat van de zonde heen. Zo sterk is de Geest wel.

Laten we niet te klein denken van de kracht van de Heilige Geest. Maar juist heel groot!

***

Laten we nu die vrucht eens wat ander gaan bekijken.

Het is opvallend dat Paulus het heeft over de vrucht. [5] En geloof zouden we dus vervangen door trouw [5.1]. Dus niet vruchten, meervoud. Maar één enkele vrucht. En dat enkelvoud staat tegenover het meervoud in vers 19. Dat is helaas wegvertaald. Maar daar staat een meervoud. Oude vertaling: de werken van het vlees. Vlees, dat is: onze zondige natuur. Het tegenovergestelde van: Geest. En wat Geest en vlees willen, dat is heel verschillend. Vlees, dat wil, dat begeert heel sterk precies het tegenovergestelde van wat de Geest wil [vs. 17]. Dat zie je in een oogopslag als je de rijtjes naast elkaar zet. [6]

De werken van het vlees	De vrucht van de Geest
ontucht, zedeloosheid en losbandigheid, afgoderij en toverij, vijandschap, tweespalt, jaloezie en woede, gekonkel, geruzie en rivaliteit, afgunst, bras- en slemppartijen, en nog meer van dat soort dingen.	liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof/trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing
Breekt alles in stukken	Bindt samen

En daarom dus dat enkelvoud. De Geest is gericht op eenheid, op heelheid. De Geest werkt mee aan het doel van God, om jou te vernieuwen naar het beeld van zijn Zoon, Jezus Christus. Of om het met Ef. 4: 15 te zeggen: om ons te laten toegroeien [groeien!] naar Hem die ons hoofd is.

Er is nog een goede reden om in het enkelvoud te spreken. Het is ook echt één vrucht. [7] Je kunt er niet een stukje uitpikken en zeggen: die wil ik wel. En die andere niet. Het is één geheel. De Geest wil over de volle breedte in je werken.

En dan nog iets. We zagen al: de vrucht van de Geest bindt samen. Daar kan ik nog aan toe voegen: die negen termen – die hangen ook nauw samen. Ze kunnen niet zonder elkaar. Ik kan wel geduld hebben, maar wat is dat waard zonder bijvoorbeeld vriendelijkheid?

Sommige uitleggers gaan zelfs zo ver dat ze zeggen: de ene vrucht, dat is de liefde. Liefde – dat staat voorop. De vrucht van de Geest is allereerst liefde ... en dan komen die andere termen. Na liefde zou je een dubbele punt moeten lezen in plaats van een komma. Dan krijg je:
De vrucht van de Geest is liefde – dubbele punt, namelijk: vreugde en vrede enzovoort. Al die dingen, het zijn in de kern allemaal uitingen van, allemaal aspecten van liefde.

Het zou goed kunnen. Het is vast ook niet verkeerd om het zo te lezen. Want is liefde immers niet een ontzettend belangrijk kernwoord in de Bijbel? Ik denk ook even aan 1 Kor. 13, dat beroemde hoofdstuk over de liefde. Daar staat dat wat je ook doet, hebt of kunt: het is niks waard als het niet gepaard gaat met liefde. Liefde zoals de Bijbel daarover spreekt: agapè. Gevende liefde. Opofferend, het belang van de ander zoekend. Zoals Jezus dat deed.

Het is de liefde, zegt Paulus daar, die geduldig is, vol goedheid. Die geen afgunst kent, geen ijdel vertoon, geen zelfgenoegzaamheid. Niet grof is, niet zelfzuchtig. Die zich niet boos laat maken. Als verdraagt en alles gelooft, vreugde vindt in de waarheid. Kortom, min of meer dezelfde dingen die hier in Gal. 5 als vrucht van de Geest staan benoemd.

En is liefde ook niet de vervulling van de wet? In dit gedeelte heeft Paulus dat gezegd, in navolging van Mozes en Jezus. En nu volgt na de opsomming van die negenvoudige vrucht nog heel subtiel: er is geen wet die daar

wat tegen heeft? Nee, wie kan er nou wat tegen liefde hebben zoals die naar voren komt in vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof/trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing? Niemand natuurlijk. Dat zijn prachtige dingen.

Voor Paulus' eerste lezers zit hier een subtiele hint. Want er speelde daar bij die Galaten een grote vraag. De vraag namelijk naar welke wetten en regels je uit het OT nu nog wel en welke niet meer moest houden. Eén van de punten was of je als christen nu wel of niet besneden zou moeten worden. Daar waren ze druk mee met die vragen. Zoals wij ook druk kunnen zijn met allerlei vragen. Onze discussies kunnen hebben. Over van alles en nog wat in het kerkelijk leven. Over 'de kerk'. Hoe vaak je daarheen moet. Of de vrouw wel in het ambt mag. Vast belangrijk allemaal.

Maar ik voel me toch ook een beetje betrap als Paulus me op de vrucht van de Geest wijst en zegt: er is geen wet die daar wat tegen heeft. Als ik het nog wat anders zeg: hier hebben Schrift en belijdenis – en zo u wilt ook de kerkorde – niks op tegen.

Dit is nou waar het in de wet, in de Schrift als geheel om gaat, altijd al om ging en in het leven van een gelovige ook altijd om moet gaan: de liefde voor God en je naaste leven.

Ja, want kijk eens hoe praktisch de vrucht van de Geest is. Zo op het leven van elke dag gericht. Geestelijk zijn – daar hebben we nogal eens een vertekend beeld van. Alsof dat bestaat uit zeer veel Bijbellezen, heel veel bidden. Altijd wel voor iedereen een stichtelijk woordje hebben. Dan ben je pas echt een geestelijk iemand. Maar dat klopt dus niet. De vrucht van de Geest is heel eenvoudig gericht op hoe jij met andere mensen omgaat. Hoe je ze benadert. De Geest wil ervoor zorgen dat je zelf echt leeft en anderen laat leven. De Geest is op het leven gericht, zoals God het altijd al wilde hebben. De Geest wil met je karakter aan het werk en dat ombuigen in de richting van het karakter van Jezus Christus, de mooiste mens die ooit geleefd heeft, bij wie je de complete vrucht van de Geest vindt.

De Geest breekt je karakter dus open.

Als gelovige mag je je dan ook nooit verschuilen achter je karakter. Of achter bepaalde karakterzonden. "Ach ik ben nou eenmaal opvliegend". Dat kan geen excuus zijn, want zelfbeheersing – die stond toch ook in het rijtje? Hoort toch ook tot de vrucht van de Geest?

* * * [8=zwart]

Ik keer weer terug naar de vraag van het begin: is een christen iemand die groeit?

Ik zei toen: ja, dat is zo.

Maar hoe wordt dit nou meer dan een theologisch of zo je wilt theoretisch antwoord? Mooi hoor wat er tot nu toe allemaal is gezegd. Maar ... hoe groei je nou echt?

Eén ding is duidelijk: als je niet groeit, dan ligt het niet aan de Geest. Die is er echt wel. En die is in ruimte mate beschikbaar. Het ligt ook niet aan Christus als we als christen niet groeien. Het Avondmaalsformulier zei: Hij heeft door zijn dood, zijn lijden en sterven en zijn opstanding het recht gekregen ons de levendmakende Geest te geven. En dat doet Hij ook. Vanmorgen noemde ik die uitspraak uit de HC al even [9]: Christus giet vanuit de hemel door zijn Heilige Geest zijn gaven in ons uit. Maar misschien staan er dingen in de weg, waardoor je de straal niet opvangt.

Als je een groentetuin hebt, dan kun je niks doen om je sla, bloemkool of wat ook maar te laten groeien. De natuur moet zijn werk doen. En die werkt ook echt wel! Denk maar weer even aan die boom die door die marmereen plaat heen brak.

Wat je in je groentetuin wel moet doen, dat is de omstandigheden voor optimale groei creëren. [10] Als het een tijd lang niet geregend heeft, dan moet je water geven.

En je moet onkruid wieden. [11] Het eruit trekken.

Zo is het met het werk van de Geest in jou ook. Misschien vindt er geen groei plaats omdat je nog allerlei onkruid op te ruimen hebt?

Dat is ook min of meer wat in dit gedeelte staat. Daar heeft Paulus het over je eigen hartstochten en begeerten aan het kruis slaan. Want die staan tegenover wat de Geest wil. Ik wees er al op, het staat in vers 17.

Misschien vindt er geen groei plaats omdat je geen water geeft? Niet of niet zo vaak intiem met God omgaat, zijn woord leest, bidt, niet zo je plek inneemt in de gemeente enzovoort?

***

Maar laat ik niet negatief eindigen. Want voor mij is het geen vraag of er groei is. Of dat wel kan. Of het wel gebeurt. Want ik zie het gebeuren.

Ik zie het gebeuren daar waar mensen geraakt zijn door Gods liefde. [12] Door Jezus' liefde. Door de genade. Daar veranderen mensen echt door. Als je gaat inzien hoe liefdevol, geduldig, vriendelijk, vol goedheid, hoe trouw en zachtmoedig God in Jezus voor je is.

Dat werkt door. Dan kan het gebeuren en het gebeurt dat iemand zegt: "hé, daar zou ik een paar jaar geleden heel anders op gereageerd hebben ..."

Kijk, dan is er dus vrucht gegroeid, tot [verdere] rijping gekomen.

Ik wens u/ons toe dat er veel vrucht mag zijn.

En dat we die met elkaar mogen delen.

Zo deel je namelijk van wat je van God zelf hebt ontvangen, in het geweldige wat we vandaag gevierd hebben: Jezus' dood en opstanding. De Heer is waarlijk opgestaan, o vlam van Pasen steek ons aan!